

VENDIM
Nr. 22, datë 20.3.2017

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 3.11.2016, mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 64/6 Akti, që u përket palëve:

KËRKUES: Shoqëria “Gener 2” sh.p.k.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Bashkia Tiranë, Inspektorati Kombëtar i Mbrojtjes së Territorit (IKMT)

OBJEKTI: Konstatimi i cenimit të së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor si rezultat i mosgjykimit brenda një afati të arsyeshëm, përcaktuar në ligjin nr. 49, datë 3.5.2012, “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”.

BAZA LIGJORE: Nenet 42/2, 134/1/i e 131/f të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 6 e 13 të KEDNJ-së.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Besnik Imeraj, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuases, që është shprehur për pranimin e kërkesës, prapësimet e subjekteve të interesuara, që janë shprehur për rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Shoqëria “Gener 2” sh.p.k. është pajisur me vendimin nr. 9967/7, datë 1.8.2014 të kryetarit të Bashkisë Tiranë, “Për miratimin e lejes zhvillimore ndërtimi” për strukturë banimi dhe shërbimesh 1 deri 17 kate, si dhe dokumentet e vendimet tjera të lejes përkatëse. Ky objekt ndodhet në rrugën “Kristo Luarasi” (pranë Digës së Liqenit Artificial Tiranë). Rezulton se Inspektorati Kombëtar i Mbrojtjes së Territorit (IKMT) ka hapur proces gjyqësor në Gjykatën Administrative Tiranë me objekt: konstatimin e pavlefshmërisë absolute të akteve të kryetarit të Bashkisë Tiranë, si dhe marrjen e masës së sigurimit, atë të pezullimit të punimeve.

2. Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Tiranë, me vendimin nr. Akti 3282, datë 7.4.2015, ka rrëzuar kërkesën për pezullimin e lejes së zhvillimit dhe pezullimin e punimeve.

3. Gjykata e Apelit Administrativ Tiranë, me vendimin nr. 28, datë 18.6.2015, ka ndryshuar vendimin nr. Akti 3282, datë 7.4.2015 të Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, duke pranuar kërkesën për marrjen e masës për sigurimin e objektit të padisë, si dhe duke urdhëruar pezullimin e punimeve të ndërtimit në zbatim të aktit administrativ vendimit të kryetarit të Bashkisë Tiranë nr. 9967/13, datë 14.10.2014.

4. Me vendimin nr. 2502, datë 11.5.2015, Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Tiranë ka vendosur rrëzimin e padisë, duke i konsideruar të gjitha aktet e nxjerra nga pushteti vendor në përputhje me legjislacionin e fuqi.

5. Rezulton se pranë Gjykatës së Apelit Administrativ është regjistruar çështja e themelit me palët

objekt i këtij gjykimi pranë kësaj gjykate në datën 8.9.2015.

II

6. **Kërkuesja, shoqëria "Gener 2" sh.p.k.**, i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese duke pretenduar cenimin e parimit të mosgjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm, duke parashtruar sa më poshtë:

6.1 Gjatë gjykimit në Gjykatën Administrative të Apelit është shkelur dhe vazhdon të shkelet neni 42/2 i Kushtetutës dhe neni 6/1 i KEDNJ-së për gjykimin e çështjes në një kohë të arsyeshme.

6.2 Gjykata duhet ta kishte gjykuar çështjen brenda 30 ditësh nga ardhja e ankimit.

6.3 Referuar parashikimeve të ligjit nr. 49/2012 ligjvënësi ka vendosur afate kohore të caktuara dhe gjykata është e detyruar t'i zbatojë ato. Rezulton se çështja është caktuar për gjykim në dhomën e këshillimit në datën 11.5.2016 dhe aktualisht vazhdon të jetë pezull.

6.4 Janë zhvilluar disa seanca gjyqësore me shtyrje pa u kryer veprime, përkatësisht në datat 13.5.2015, 19.5.2015 dhe 25.5.2016, por aktualisht dosja mbahet pa asnjë veprim, pa asnjë shkak të arsyeshëm, ndonëse ishte planifikuar për t'u gjykuar dhe ishte ndryshuar relatori i kësaj çështjeje.

6.5 Mosrespektimi i këtyre afateve ligjore në Gjykatën Administrative të Apelit Tiranë, duke sjellë mosgjykimin e çështjes gjyqësore të vënë në lëvizje nga kërkuesi brenda një afati të arsyeshëm, ka cenuar të drejtën e kërkuesit për një proces të rregullt ligjor.

7. **Subjekti i interesuar, Bashkia Tiranë**, ka parashtruar si vijon:

7.1 Pretendimet e kërkuesit nuk qëndrojnë, pasi çështja objekt gjykimi është një nga shumë çështjet që janë në radhë pritjeje në Gjykatën e Apelit Administrativ.

7.2 Shtyrja e kësaj çështje është bërë si pasojë e kërkesave të bëra subjektet për zëvendësimin dhe heqjen dorë të trupit gjykues, pasi kishte papajtueshmëri në gjykimin e kësaj çështjeje.

7.3 Kjo çështje është komplekse dhe ekzistojnë rrethana të veçanta të cilat mund të justifikojnë vonesën në gjykim, nisur nga natyra e saj, qëndrim ky i mbajtur edhe nga jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese.

8. **Subjekti i interesuar, Inspektorati Kombëtar i Mbrojtjes së Territorit (IKMT)**, ka parashtruar si vijon:

8.1 Vendimi i kryetarit të Bashkisë Tiranë nr. 9967/13 datë 14.10.2014, si dhe vendimi nr. 9967/7, datë 1.8.2014, "Për miratimin e lejes zhvillimore ndërtimi" janë nul dhe të pavlefshme, për shkak se janë akte të pabotuara në regjistrin e planifikimit, në kundërshtim me nenin 56/2 të ligjit nr. 107/2014 dhe nenin 53 të ligjit nr. 10119, datë 23.4.2009.

8.2 IKMT-ja është pajisur me informacion për zhvillimin e gjykimeve të çështjeve gjyqësore sipas kronologjisë kohore të tyre nga Gjykata Administrative e Apelit Tiranë.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkueses

9. Gjykata në jurisprudencën e saj ka vlerësuar se në bazë të neneve 131/f dhe 134/1/i të Kushtetutës individit legjitimohet për të vënë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese me pretendimin e cenimit të së drejtës për t'u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm gjatë zhvillimit të procesit të gjykimit nga gjykata e zakonshme. Kërkesat e individëve për cenimin e së drejtës për një gjykim brenda një afati të arsyeshëm mund të merren në shqyrtim pavarësisht se gjykimi për mbrojtjen e të drejtave, lirive dhe interesave kushtetuese dhe ligjore të tyre nuk ka përfunduar ende në të gjitha shkallët e gjykimit prej gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Në këtë drejtim, Gjykata Kushtetuese konstaton se sistemi juridik i vendit nuk parashikon ndonjë mjet juridik të veçantë të cilin mund ta përdorte kërkuesi për të kërkuar riparimin

e zgjatjes së tepruar të procesit gjyqësor. Një gjë e tillë është konstatuar edhe nga GJEDNJ-ja në vendimin e datës 23.10.2007 në çështjen Gjonboçari kundër Shqipërisë (§.77) në të cilin është shprehur se sistemi juridik shqiptar nuk parashikon një mjet të veçantë juridik të cilin kërkuesi mund ta përdorë për riparimin e zgjatjes së tepruar të procesit. Të njëjtën gjë GJEDNJ-ja e ka konstatuar edhe në vendimet në çështjet Marini kundër Shqipërisë të datës 7.7.2008 (§. 154), si dhe Hamzaraj kundër Shqipërisë të datës 3.2.2009 (§.30). Në këtë kuptim, kërkuesja, shoqëria “Gener 2” sh.p.k., legjitimohet për paraqitjen e kësaj kërkesë.

B. Për pretendimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor si pasojë e mos gjykimit brenda një afati të arsyeshëm

10. Kërkuesja pretendon se është cenuar e drejta për një proces të rregullt ligjor për shkak të mosshqyrtimit të çështjes së saj gjyqësore brenda afateve ligjore, të cilat vetë ligji i ka parashikuar të jenë të shpejta e të arsyeshme.

11. Sipas nenit 42 të Kushtetutës kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, lirive dhe interesave të tij kushtetuese dhe ligjore ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj. Kjo dispozitë vendos detyrimin për organizimin e sistemit ligjor në mënyrë të tillë që gjykatat të plotësojnë kërkesat e standardeve për një proces të rregullt ligjor, përfshirë këtu edhe atë të gjykimit brenda afatit të arsyeshëm. Në këtë drejtim, gjykatat kanë për detyrë të sigurojnë që të gjitha subjektet që marrin pjesë në proces të sillen në mënyrë që të evitojnë çdo vonesë të panevojshme (*shih vendimin nr. 12, datë 5.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Gjykata pretendimet e kërkueses lidhur me tejzgjatjen e gjykimit i shqyrton nën dritën e kritereve të përcaktuara në jurisprudencën e GJEDNJ-së, të reflektuara edhe në praktikën e saj, pra referuar rrethanave të veçanta të çështjes, duke pasur parasysh sidomos kompleksitetin e saj, sjelljen e kërkuesit, sjelljen e autoriteteve, si dhe rrezikun që passjell për kërkuesin kjo tejzgjatje.

i) Periudha që duhet marrë në konsideratë

13. Lidhur me *periudhën e kohës që duhet marrë në konsideratë*, Gjykata vëren se pretendimet e kërkueses për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor lidhen me periudhën nga data 8.9.2015, kur dosja është regjistruar në Gjykatën e Apelit Administrativ, e në vijim. Sipas saj, zgjatja e gjykimit tej afatit të arsyeshëm ka ardhur si rrjedhojë e moszbatimit të dispozitave të ligjit nr. 49/2012.

ii) Kompleksiteti i çështjes

14. Gjykata ka theksuar se për vlerësimin e kompleksitetit të procedimeve duhet të kenë rëndësi të gjitha aspektet e çështjes, përfshirë objektin e çështjes, faktet e kundërshtuara dhe volumin e provave shkresore. Kompleksiteti i çështjes, në balancë me parimin e sigurimit të administrimit të përshtatshëm të drejtësisë, mund të justifikojë kohëzgjatje kohore të konsiderueshme (*shih vendimet nr. 14, datë 15.4.2010; nr. 9, datë 14.2.2014; nr. 14, datë 10.3.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Në rastin në shqyrtim Gjykata konstaton se mosmarrëveshja objekt gjykimi është e natyrës administrative (konstatimin e pavlefshmërisë absolute të vendimit të kryetarit të Bashkisë Tiranë nr. 9967/7, datë 1.8.2014, “Për miratimin e lejes zhvillimore ndërtimi” për strukturë banimi dhe shërbimesh 1 deri 17 kate, si dhe dokumentet e vendimet tjera të lejes përkatëse etj.), gjykimi i së cilës parashikohet dhe rregullohet nga ligji nr. 49/2012, “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”. Nga shqyrtimi i akteve të paraqitura Gjykata vlerëson se çështja konkrete nuk paraqet rrethana të veçanta apo komplekse që mund të justifikojnë një vonesë në shqyrtimin e saj, ndaj vlerësimi i sjelljes së autoriteteve publike dhe kërkueses është me rëndësi në këtë kontekst.

iii) Interesi dhe sjellja e kërkuesit

16. Vlerësimi i sjelljes dhe interesit të kërkuesit është një element tjetër përcaktues i kohëzgjatjes së arsyeshme të procedimeve. Nga aktet bashkëlidhur kërkesës, Gjykata vëren se kërkuesja ka vepruar në përputhje me të drejtat procedurale, duke shfaqur interes të vazhdueshëm për gjykimin e çështjes brenda

një afati sa më të përshtatshëm për të dhe nuk rezulton të jetë bërë shkak apo të ketë shkaktuar vonesa në këtë drejtim.

iv) Sjellja e autoriteteve

17. Gjykata, ndër të tjera, është shprehur se në këndvështrim të respektimit të standardeve për një proces të rregullt ligjor gjykatat kanë për detyrë të evitojnë çdo vonesë të panevojshme në procesin gjyqësor (*shih vendimin nr. 12, datë 5.3.2012; nr. 14 datë 10.3.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Bazuar në aktet e dosjes gjyqësore rezulton se çështja objekt shqyrtimi ishte planifikuar për t'u gjykuar në seancë gjyqësore në datën 11.5.2016. Janë zhvilluar disa seanca gjyqësore me shtyrje pa u kryer veprime, përkatësisht në datat 13.5.2015, 19.5.2015 dhe 25.5.2016, por aktualisht dosja nuk është shqyrtuar, ndonëse ishte planifikuar për t'u gjykuar dhe ishte ndryshuar relatori i kësaj çështjeje pas kërkesave të bëra nga kërkuësja.

19. Gjykata vëren se neni 3 i ligjit nr. 49/2012 ka përcaktuar, ndër parimet e gjykimit administrativ, edhe sigurimin e një procesi të rregullt gjyqësor brenda afateve të shpejta dhe të arsyeshme. Ky ka qenë edhe qëllimi i ligjvënësit në krijimin e këtyre gjykatave, çka rezulton edhe nga relacioni bashkëlidhur tij, sipas të cilit ligji synon thjeshtimin e procedurave me objekt zgjidhjen e mosmarrëveshjeve administrative, si dhe garantimin e mbrojtjes efektive të të drejtave subjektive dhe interesave të ligjshëm të personave nëpërmjet një procesi të rregullt gjyqësor dhe brenda afateve të shpejta e të arsyeshme. Gjykata vëren, gjithashtu, se ligji nr. 49/2012 ka parashikuar afate konkrete për gjykimin në të tria shkallët e gjykimit. Për sa i takon procesit që zhvillohet në shkallë të parë, në fazën e veprimeve përgatitore ligji ka parashikuar një afat 7-ditor për kryerjen e disa veprimeve nga ana e gjyqtarit të çështjes (neni 25), afatin për zhvillimin e seancës gjyqësore, i cili nuk mund të jetë më shumë se 15 ditë (neni 27), si edhe afatin 7-ditor për dorëzimin e dosjes pas shpalljes së vendimit (neni 42).

20. Për sa më sipër, Gjykata thekson se përderisa ligjvënësi ka vendosur afate kohore të caktuara (30 ditë në rastin në fjalë), do të thotë se ai i ka konsideruar ato jo vetëm si afate të arsyeshme, por edhe të detyrueshme për zbatim nga gjykatat administrative të të gjitha shkallëve të gjykimit. Pengesat e mundshme objektive duhet të gjejnë zgjidhje nëpërmjet rregullimit që duhet të bëjë ligjvënësi.

21. Mosrespektimi i këtyre afateve ligjore në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë, duke sjellë mosgjykimin e çështjes gjyqësore të vënë në lëvizje nga kërkuësja brenda një afati të arsyeshëm, ka cenuar të drejtën e kërkuësës për një proces të rregullt ligjor.

22. Gjykata në rastin konkret nuk konstaton arsye objektive të cilat justifikojnë mosgjykimin brenda afateve ligjore. Për rrjedhojë, Gjykata arrin në përfundimin se pretendimi i kërkuësës është i bazuar dhe duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1/i të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", të ndryshuar, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.
- Konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor si rezultat i mosgjykimin të çështjes në Gjykatën Administrative të Apelit Tiranë brenda një afati të arsyeshëm.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Vladimir Kristo, Gani Dizdari, Besnik Imeraj, Fatos Lulo

Anëtarë kundër: Vitore Tusha, Altina Xhoxhaj

MENDIM PAKICE

1. Në çështjen me kërkuar shoqërinë “Gener 2” sh.p.k. nuk ndaj të njëjtin qëndrim me shumicën për pranimin e kërkesës dhe konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor si rezultat i mosgjykimit të çështjes në Gjykatën Administrative të Apelit Tiranë brenda një afati të arsyeshëm.

2. Neni 131/f i Kushtetutës parashikon se individë mund t'i drejtohet Gjykatës Kushtetuese për gjykimin përfundimtar të ankesave për shkeljen e së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi ka shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e kësaj të drejte. Sipas kuptimit të nenit 131/f të Kushtetutës, mbrojtja kushtetuese ka një funksion përfundimtar, që do të thotë se mund të aplikohet vetëm në lidhje me vendime për të cilat kanë marrë fund procedurat gjyqësore. Prandaj, shkelja e të drejtave kushtetuese për një proces të rregullt ligjor mund të pretendohet në këtë Gjykatë vetëm pas ezaurimit të të gjitha mundësive që ofron sistemi i padive dhe i apeliemeve (*shih vendimin nr. 10, datë 9.5.2005 të Gjykatës Kushtetuese*).

3. Shterimi i mjeteve të ankimit në gjykatat e zakonshme është një kusht, i cili bën të mundur juridiksionin kushtetues për shkelje të të drejtave themelore për një proces të rregullt. Në këtë mënyrë, ky rregull përbën një aspekt të rëndësishëm të parimit se procedura e zgjidhjes së ankesave individuale përpara Gjykatës Kushtetuese është plotësuese e gjykimin në gjykatat e zakonshme lidhur me mbrojtjen e të drejtave kushtetuese (parimi i subsidiaritetit) (*shih vendimin nr. 23, datë 4.11.2008 të Gjykatës Kushtetuese*). Çështja e shterimit të mjeteve juridike përbën kusht paraprak që duhet përmbushur nga kërkuar, që do të thotë se individë përpara se t'i drejtohet Gjykatës Kushtetuese, duhet të vërtetojë se ka përdorur të gjitha mjetet ligjore të njohura nga ligji dhe të mjaftueshme për të rivendosur të drejtat e shkelura. Shterimi i mjeteve juridike nënkupton se kërkuar duhet të shfrytëzojë në rrugë normale mjetet juridike, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe efektive për një çështje konkrete (*shih vendimin nr. 17, datë 16.5.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Vetëm pasi individët të kenë konsumuar edhe shkallën e fundit të kontrollit gjyqësor të zakonshëm, këto vendime mund të kontrollohen nga Gjykata Kushtetuese nga pikëpamja e kushtetutshmërisë së tyre. Mbi këtë bazë bëhen objekt shqyrtimi në Gjykatën Kushtetuese ato çështje gjyqësore të paraqitura nga individët për shkeljen e të drejtave të tyre, pasi vendimi i gjykatës ka marrë formë të prerë dhe nuk ekzistojnë më mjete dhe rrugë ligjore për mbrojtjen e këtyre të drejtave.

4. Kërkuar duhet të provojë para Gjykatës, në aspektin e shterimit të mjeteve, se nuk ka mjet tjetër ankimi ndaj shkeljeve të pretenduara dhe se shqyrtimi gjyqësor nuk mund t'i ndreqë këto shkelje. Në rrethana të tilla është në kompetencë të Gjykatës Kushtetuese të vlerësojë, sipas karakterit të çështjes konkrete dhe llojit të shkeljeve të pretenduara, nëse kërkuar i ka shteruar ose jo të gjitha mjetet ligjore për mbrojtjen e të drejtave të pretenduara.

5. Në kuptim të sa më sipër, në linjë edhe me qëndrimet e tjera në pakicë në çështje të së njëjtës natyrë, edhe në rastin konkret vlerësoj se kërkuarja nuk duhet të ishte legjitimuar për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese, në kushtet kur çështja administrative e vënë në lëvizje prej saj është ende në shqyrtim në Gjykatën e Apelit Administrativ dhe nuk ka një vendim gjyqësor përfundimtar. Siç e kam theksuar edhe më parë, një qëndrim i tillë i Gjykatës për pranimin e këtyre lloj kërkesash pa përfunduar procesi gjyqësor, sjell si pasojë që i njëjti individ t'i drejtohet Gjykatës disa herë brenda të njëjtit proces gjyqësor, veçmas për çdo pretendim për zvarritje të procesit gjyqësor, në çdo shkallë të tij, dhe më pas, pas përfundimit të procesit gjyqësor dhe dhënies së një vendimi përfundimtar, edhe për pretendime të tjera që lidhen me të njëjtin proces gjyqësor.

6. Në ndryshim nga shumica, ritheksoj se individët gëzojnë të gjitha garancitë procedurale nga sistemi ligjor për rivendosjen në vend të të drejtave të tyre para se t'i drejtohen Gjykatës Kushtetuese. Pretendimet që kërkuar ka ngritur para Gjykatës nuk janë të tilla që t'i shmangen kontrollit të mëtejshëm gjyqësor, pasi një pretendim i tillë mund të paraqitet lirisht jo vetëm para gjykatës që shqyrton çështjen, por edhe në gjykatat më të larta si shkak për ankim.

7. Për të gjitha argumentet e mësipërme, vlerësoj se kërkuarja, shoqëria “Gener 2” sh.p.k., nuk ka

shteruar mjetet ligjore për t'iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese, në respektim të nenit 131/f të Kushtetutës.

Anëtare: Vitore Tusha